

Goede basisscholen met veel leerlingen uit slechte wijken en slechte basisscholen met veel leerlingen uit goede wijken in de vier grote steden

Jaap Dronkers

Hoogleraar Universiteit Maastricht

Homepage: <http://www.eui.eu/Personal/Dronkers>

Inleiding

In deze blog laat ik zien dat basisscholen met veel leerlingen met een grote sociaal-economische achterstand (gewicht-lerlingen, leerlingen uit wijken met veel laaggeschoolde ouders en een leefbaarheidsscores) toch relatief hoge Cito-scores kunnen halen. Ik gebruik de gemiddelde Cito-scores van 2012-2014 en het verschil tussen verwachte en feitelijke scores, zoals gepubliceerd in 2014 door de RTL:

<http://www.rtlnieuws.nl/nieuws/binnenland/hoe-vergelijkt-rtl-nieuws-de-cito-scores-van-2014>. Dat laatste genoemde verschil druk ik echter uit in Cito-scores in plaats van een schoolcijfer, zoals de RTL deed. Ik gebruik de leefbaarheidsscores van de scholen (gewogen gemiddelde van scores van leerlingen) om scholen met veel leerlingen uit slechte en goede wijken te selecteren. Een verschil groter dan 3 punten op Cito-score beschouw ik als een relevant verschil. Ik beperk mij hier tot de vier grote steden, om de blog overzichtelijk te houden. Een soortgelijk overzicht maakte ik ook voor VO-scholen: http://apps.eui.eu/Personal/Dronkers/Dutch/schoolprestaties_2014_scholen.pdf.

Goede basisscholen met veel leerlingen uit slechte wijken

Tabel 1 geeft de lijst van basisscholen met een positief verschil tussen verwachte en feitelijke Cito-scores van minimaal drie punten, geordend op lage leefbaarheid.

Dit gaat om basisscholen die een uitstekende prestatie leveren. Gemiddeld drie punten hoger dan verwacht in drie jaren bij leerlingen met een grote sociaal-economische achterstand is echt een verschil maken. Goede basisscholen komen in alle vier de grote steden voor en ook bij alle denominaties, ook Islamitische (artikel: <http://apps.eui.eu/Personal/Dronkers/articles/SD2011.pdf> & lezing: http://apps.eui.eu/Personal/Dronkers/Lecture/Islamic_schools.pdf).

De gelijkstelling van slechte scholen en lage sociaal-economische achterstand van leerlingen is dus feitelijk onjuist. Er zijn in de grote steden genoeg scholen die een verschil maken.

Tegelijkertijd laat de hoogte van de feitelijke cito-score zien dat ook goede scholen lang niet volledig sociaal-economische achterstand kunnen compenseren. De onderwijsinspectie gebruikt 527 als een informele ondergrens:

<http://stukroodvlees.nl/opleiding/de-onderwijsinspectie-is-inderdaad-te-soft/>. Alle scholen van tabel 1 zitten daar boven, hoewel enkele op het nippertje. Wethouder Asscher stelde een gemiddelde van 534 (laagste score met toegang tot VMBO-t) als ondergrens voor Amsterdamse scholen. Slechts 26 basisscholen in de vier grote steden zitten boven deze ondergrens, de rest eronder. Dat betekent goede scholen niet het negatieve effect van een laag ouderlijk milieu op potentiële schoolgeschiktheid kunnen compenseren. Dat is voor onderwijssociologen geen nieuws (<http://stukroodvlees.nl/opleiding/vroeger-naar-school-goed-idee/>, <http://www.hermanvandewerfhorst.socsci.uva.nl/blog/education/ongelijkheden/>, <http://stukroodvlees.nl/opleiding/intelligentie-en-schoolprestaties-primaire-en-secundaire-effecten-van-ouderlijk-milieu/>) maar politici, idealisten en onderwijsgoeroes negeren dit te vaak. Scholen zijn een belangrijk instrument bij het

creëren van betere toekomstmogelijkheden, maar zij kunnen het belang van ouderlijk milieu niet compenseren.

Tabel 1: Goede basisscholen met veel leerlingen uit slechte wijken (<-20 leefbaarheidindex) in de vier grote steden

naam	plaats	denominatie	Leefbaar Score wijken leerlingen	Gemiddelde feitelijke cito 2012-14	Positief verschil verwachte en feitelijke scores
Prinses Marijkeschool	's-Gravenhage	Openbaar	-49,3	529,4	4,4
RK basisschool De Buutplaats	's-Gravenhage	Rooms-Katholiek	-49,1	532,7	4,4
Van Ostadeschool	's-Gravenhage	Openbaar	-48,8	529,8	3,5
basisschool 't Palet	's-Gravenhage	Rooms-Katholiek	-48,4	529,9	3,0
Da Costa	Rotterdam	Protestants-Christelijk	-48,1	532,3	3,7
De Bos en Lommerschool	Amsterdam	Openbaar	-48,1	530,7	3,8
Basisschool Het Klaverblad	Amsterdam	Samenw. Prot.Chr. - RK	-48,0	530,9	3,5
Valentijnschool	Rotterdam	Rooms-Katholiek	-47,8	527,9	3,3
Basisschool Bijlmerdrie	Amsterdam	Openbaar	-47,7	528,9	3,4
R.K.basisschool de Triangel	's-Gravenhage	Rooms-Katholiek	-47,6	530,1	5,8
Babylon Taalschool	Rotterdam	Openbaar	-46,4	529,1	5,2
basisschool Prof. Mr. A. Anema	's-Gravenhage	Protestants-Christelijk	-46,0	534,7	5,9
Basisschool Onze Wereld	's-Gravenhage	Rooms-Katholiek	-45,7	529,5	3,1
Basisschool St.Henricus	Amsterdam	Rooms-Katholiek	-45,7	533,8	4,6
Prinses Ireneschool	's-Gravenhage	Protestants-Christelijk	-45,3	529,8	4,0
De Klimop loc. Rembrandtstraat	Rotterdam	Openbaar	-45,3	530,8	3,5
Nutsbasisschool Woonstede	's-Gravenhage	Algemeen Bijzonder	-45,2	537,3	7,7
Prins Willem Alexander Basisschool	's-Gravenhage	Openbaar	-45,1	534,4	5,6
De Toermalijn, Hijkerfeld	Rotterdam	Openbaar	-45,1	531,1	4,1
RK basisschool De Zuidwester	's-Gravenhage	Rooms-Katholiek	-45,1	530,9	3,8
P. Oosterleeschool	's-Gravenhage	Protestants-Christelijk	-44,9	530,8	3,1
basisschool Yunus Emre	's-Gravenhage	Islamitisch	-44,6	535,4	5,6
Basisschool IJplein	Amsterdam	Openbaar	-44,5	531,2	4,1
pcbs De Schakel	Utrecht	Protestants-Christelijk	-43,6	533,0	3,8
pcbs Lukas, loc. Da Costa Kanaleneiland	Utrecht	Protestants-Christelijk	-43,5	531,9	3,4
rkbs Joannes XXIII	Utrecht	Rooms-Katholiek	-41,8	528,3	3,8
Basisschool De Vier Windstreken	Amsterdam	Openbaar	-41,4	530,8	3,5
Nutsbasisschool Morgenstond	's-Gravenhage	Algemeen Bijzonder	-41,0	537,6	7,4
De Klaver, Carnisse	Rotterdam	Protestants-Christelijk	-40,8	534,6	4,7
Basisschool Pro Rege	Amsterdam	Protestants-Christelijk	-40,7	536,2	4,6
Islamitische Basisschool Al Wafa	Amsterdam	Islamitisch	-40,1	535,2	5,1
Basisschool El Amien I	Amsterdam	Islamitisch	-38,4	531,1	4,4
Hindoeschool Shri Laksmi	Amsterdam	Hindoeïstisch	-38,1	534,9	3,8

Joannes XXIII	Utrecht	Rooms-Katholiek	-38,0	534,1	5,0
Basisschool De Wiltzangh	Amsterdam	Protestants-Christelijk	-36,1	539,6	7,4
Van Oldenbarnevelt	Rotterdam	Algemeen Bijzonder	-35,4	540,9	6,3
Rotterdamse Montessori school	Rotterdam	Algemeen Bijzonder	-35,4	540,5	5,4
De Mare	Rotterdam	Openbaar	-35,1	537,9	5,5
Oecumenische basisschool De IJsbreker	Amsterdam	Samenw. Prot.Chr. - RK	-34,8	537,9	4,6
Westpunt	Hoogvliet Rotterdam	Protestants-Christelijk	-33,1	536,6	4,4
Al Hambra	Utrecht	Islamitisch	-32,9	530,3	4,3
De La Reyschool	's-Gravenhage	Openbaar	-32,8	535,5	3,1
Basisschool Oranje Nassau	Amsterdam	Protestants-Christelijk	-32,6	536,8	6,6
Basisschool Buikslotermeer	Amsterdam	Openbaar	-32,2	534,4	3,3
Lukasschool	Utrecht	Protestants-Christelijk	-29,8	534,9	6,3
Jenaplanbasisschool De Bienkorf	Amsterdam	Rooms-Katholiek	-29,3	542,3	9,0
basisschool De Leeuwerikhoeve	's-Gravenhage	Openbaar	-28,6	534,5	3,4
7e Montessorischool	Amsterdam	Openbaar	-26,8	537,4	3,7
Waalse Louise de Colignyschool	's-Gravenhage	Protestants-Christelijk	-26,4	533,3	3,4
Ds. D.J. Karresschool	's-Gravenhage	Protestants-Christelijk	-26,3	535,2	4,0
Basisschool Flevopark	Amsterdam	Openbaar	-25,1	535,4	4,8
Basisschool Het Wespennest	Amsterdam	Rooms-Katholiek	-22,9	538,0	3,5
Basisschool Willibrord	Amsterdam	Rooms-Katholiek	-21,3	539,3	3,2
Rotterdamse Schoolvereniging II	Rotterdam	Algemeen Bijzonder	-21,0	545,2	10,9

Bron: [RTL cito scores](#), gemiddeld over 2012-2014; verschil eigen berekening

Slechte basisscholen met veel leerlingen uit goede wijken

Tabel 2 laat de basisscholen met een groot negatief verschil tussen feitelijke en verwachte Cito-score zien, geordend op een hoge leefbaarheidsscore.

De lijst is kort. Maar vier scholen in de vier grote steden hebben een groter verschil dan 3 punten, ondanks het grote aantal leerlingen uit de betere wijken van die steden.

Slechts een basisschool zou ook volgens de inspectie te laag scoren, de overige drie scoren hoog genoeg. Die drie scoren ook volgens de Asscher norm net hoog genoeg. Zonder duidelijke en objectieve metingen van schoolprestaties en gevarieerde meting ouderlijk milieu (dus meer dan gewichtenleerlingen) zijn deze scholen onzichtbaar. Zij profiteren van de potentiële schoolgeschiktheid van hun leerlingen (dankzij hun hoge ouderlijke milieu), maar weten die niet verder te ontwikkelen.

Tabel 2: slechte basisscholen met veel leerlingen uit goede wijken (> 10 leefbaarheidindex) in de vier grote steden

naam	plaats	denominatie	Leefbaar Score wijken leerlingen	Gemiddelde feitelijke cito 2012-14	Negatief verschil verwachte en feitelijke score
rkbs De Notenboom	Utrecht	Rooms-Katholiek	15,5	527,1	-6,0
obs Voordorp	Utrecht	Openbaar	21,4	534,3	-4,0
obs De Panda, loc. De Kleine Dichter	Utrecht	Openbaar	18,0	535,2	-3,5

Eben-Haezerschool Utrecht Reformatorsch 13,9 533,4 -3,2
Bron: [RTL cito scores](#), gemiddeld over 2012-2014; verschil eigen berekening